

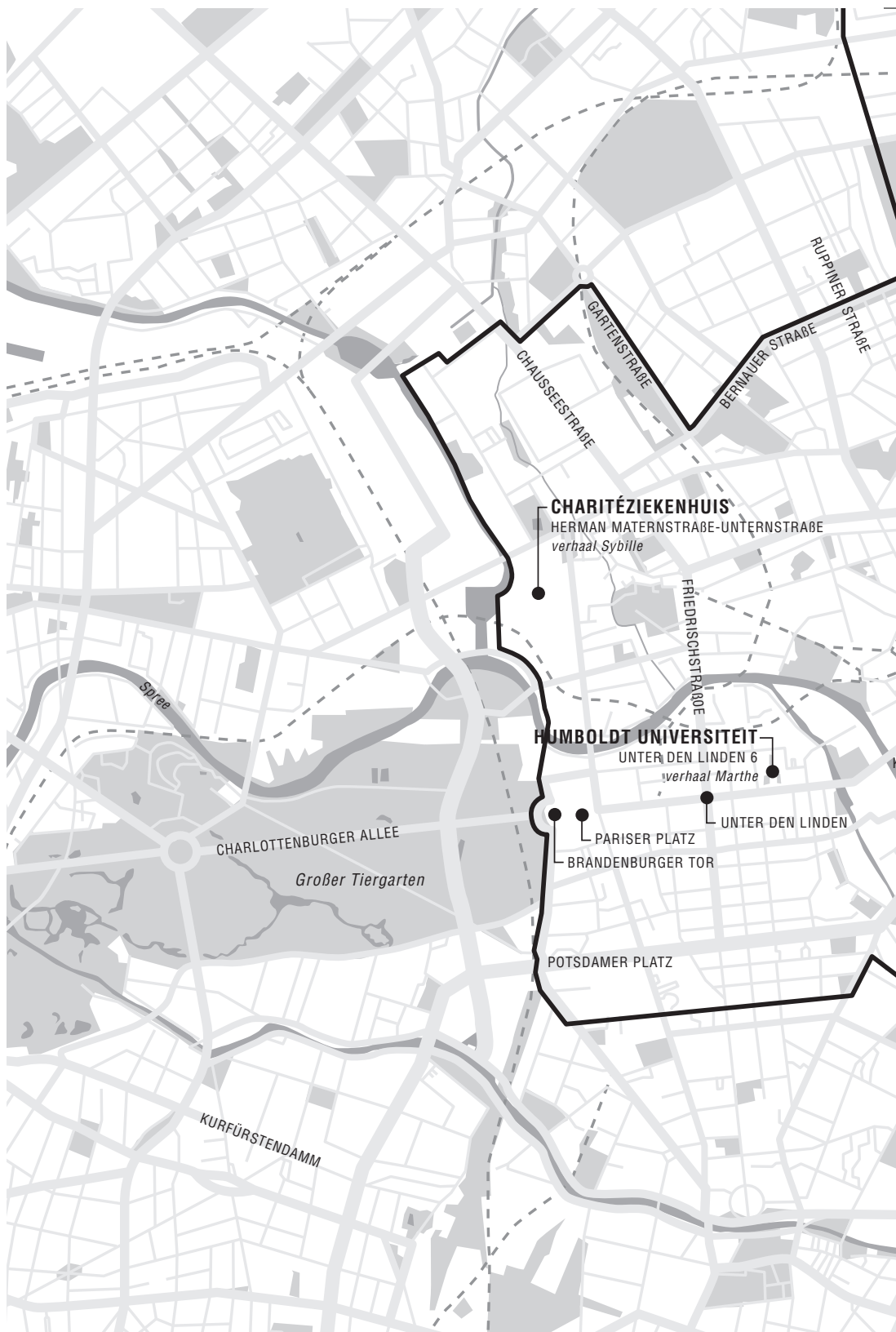
ALINE SAX

G R E

N S G

A N G

E R S

CHARITÉZIEKENHUIS

HERMAN MATERNSTRADE-UNTERNSTRADÉ
verhaal Sybille

HUMBOLDT UNIVERSITEIT

UNTER DEN LINDEN 6
verhaal Marthe

PARISER PLATZ
BRANDENBURGER TOR

POTSDAMER PLATZ

CHARLOTTENBURGER ALLEE

Großer Tiergarten

KURFÜRSTENDAMM

Spree

CHAUSSEESTRADE

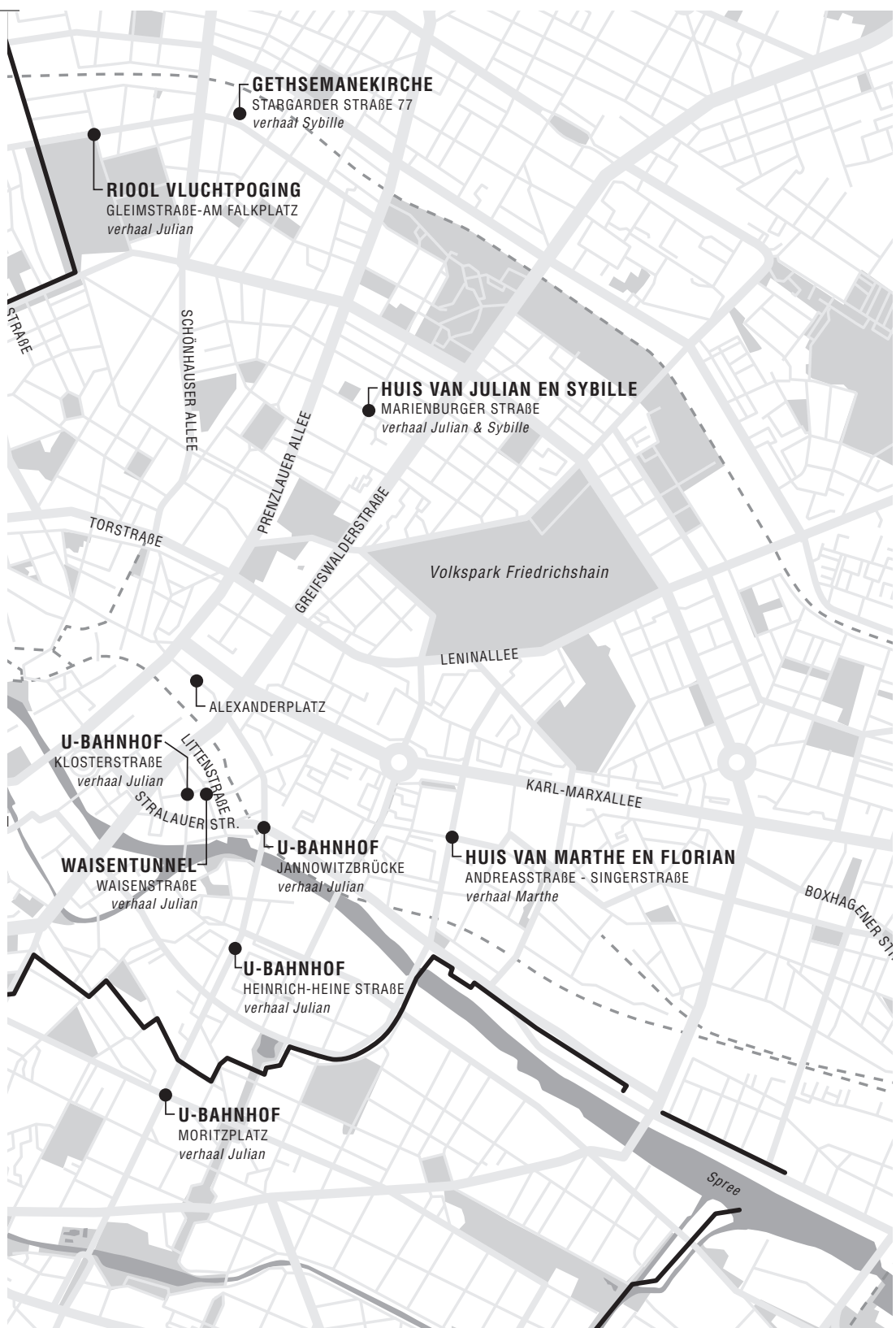
GARTENSTRADE

BERNHAUER STRADÉ

RUPPINER STRADÉ

FRIEDRICHSTRADE

UNTER DEN LINDEN

GETHSEMANEKIRCHE

STARGARDER STRAßE 77
verhaalt Sybille

RIOOL VLUCHTPOGING

GLEIMSTRASSE-AM FALKPLATZ
verhaal Julian

HUIS VAN JULIAN EN SYBILLE

MARIENBURGER STRASSE
verhaal Julian & Sybille

Volkspark Friedrichshain

ALEXANDERPLATZ

U-BAHNHOF

KLOSTERSTRASSE
verhaal Julian

WAISENTUNNEL

WAISENSTRASSE
verhaal Julian

U-BAHNHOF

JANNOWITZBRÜCKE
verhaal Julian

HUIS VAN MARTHE EN FLORIAN

ANDREASSTRASSE - SINGERSTRASSE
verhaal Marthe

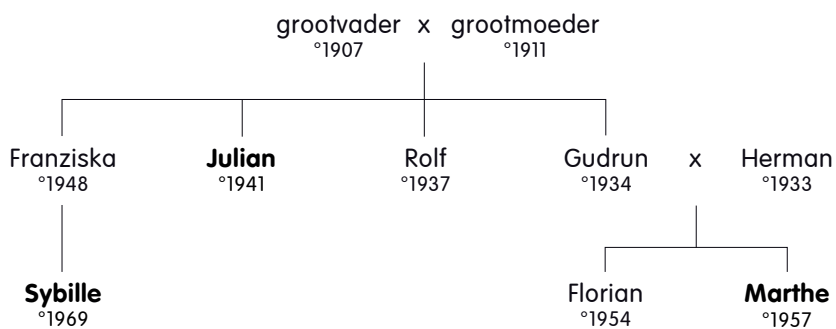
U-BAHNHOF

HEINRICH-HEINE STRASSE
verhaal Julian

U-BAHNHOF

MORITZPLATZ
verhaal Julian

Spree

ÉÉN STAD, TWEE LANDEN

Toen Duitsland in 1945 de Tweede Wereldoorlog verloor, werd het land verdeeld onder de winnende grootmachten. Duitsland werd opgedeeld in vier bezettingszones: een Franse, een Britse, een Amerikaanse en een Russische. De hoofdstad Berlijn, die integraal in de Russische bezettingszone lag, werd eveneens opgedeeld in vier sectoren.

De kapitalistische Westmachten verschilden echter op veel vlakken van mening met het communistische Rusland. Tot een samenwerking kwam het niet. Beide machtsblokken probeerden hun invloed in Europa uit te breiden.

In mei 1949 werden de westelijke bezettingszones samengevoegd en ontstond een nieuwe staat: de Bondsrepubliek Duitsland (BRD). In oktober van datzelfde jaar werd ook de Russische bezettingszone een onafhankelijk land: de Duitse Democratische Republiek (DDR). Hoewel beide Duitse staten onafhankelijk waren, bleven ze zeer sterk in de invloedssfeer van hun voormalige bezetters.

De BRD was een kapitalistische staat die nog steeds onder invloed stond van de Verenigde Staten. In de DDR werd een communistische marionettenregering in het zadel geholpen. Net als in de Sovjet-Unie was het communistische model gestoeld op een strenge dictatuur, waarbij politieke tegenstanders monddood gemaakt werden.

Economisch ging West-Duitsland er, onder meer dankzij de hulp van de Amerikanen, veel sneller op vooruit dan Oost-Duitsland, dat de logge planeconomie van de Sovjet-Unie overnam. Beide Duitslanden groeiden uit elkaar. De toenemende welvaart in West-Duitsland stak heel wat Oost-Duitsers de ogen uit.

Ook in Berlijn werden de westerse sectoren samengevoegd. West-Berlijn behoorde tot de BRD, terwijl het oostelijke deel van de stad tot de DDR behoorde. De stad werd het brandpunt van de Koude Oorlog.

JULIAN NIEMÖLLER

1961

Ik rook aan de lakens dat ik in het Westen was. In Oost-Berlijn hadden we geen wasmiddel dat naar bloemen geurde. Ik draaide me om en keek slaapdronken naar het raam. Het ochtendgrijs droop langs de randen van het gordijn de slaapkamer binnen. Ik probeerde mijn dromen te scheiden van de fragmentarische herinneringen die langzaam terugkwamen. We waren gisteravond na het werk naar de Chitchat gegaan, een populaire club waar ook veel Amerikanen kwamen. We hadden gedanst. Gedronken. Te veel gedronken. Het was laat geworden. Ik had geen zin meer om de grens nog over te steken.

Er was een meisje... ik probeerde me haar naam te herinneren. Ik had haar leren kennen in de Chitchat. Ze was er met een vriendin die Walter kende. Ze had kort donker haar. Kon goed dansen. Paula. Paula heette ze. Met lome bewegingen draaide ik me weer om. De plek naast me was leeg. Een afdruk in het kussen. Meer niet. Ze had voorgesteld om bij haar te blijven slapen. Ze woonde dichtbij. Ik groef dieper, maar ik kon me niet meer herinneren wanneer we in de Chitchat vertrokken waren. Of wat we daarna gedaan hadden. Hadden we...? Ik voelde dat ik een onderbroek droeg en mijn sokken nog aanhad. De rest lag verspreid door de kamer.

In de keuken klonk het gerammel van bestek en borden. Ik snoof nog een keer aan de lakens en rolde uit het bed. Als ik me niet te snel bewoog, viel de hoofdpijn nog mee. Ik nam niet de moeite om mijn kleren op te rapen en liep tussen de kralenkettingen naar het geluid in de keuken.

Ik moest mijn ogen dichtknijpen tegen het licht. Het geluid van kopjes en lepels, borden en messen klonk schel.

‘Goeiemorgen’, zei een opgewekte stem.

Ik deed mijn ogen weer open.

Een meisje met lange blonde krullen stond aan de afwasbak. Met een geamuseerd lachje nam ze me op. Het raam stond open en een fris briesje deed de haartjes op mijn armen en benen overeind komen. Traag realiseerde ik me dat ik enkel een onderbroek

en sokken droeg. Het was te laat om weg te duiken.

‘Eet je je eitje hard- of zachtgekookt?’

‘Zacht’, mompelde ik zonder nadenken. Mijn wangen waren bloedheet, maar ze keek me niet meer aan. Ze had voor twee personen gedekt.

‘Waar is Paula?’ vroeg ik aarzelend.

‘Gaan werken.’

Op een zondag? Wat voor werk deed Paula? Maar ik vroeg niets.

‘Ik heet Heike.’ Ze glimlachte.

‘Julian’, mompelde ik. Ik had het gevoel dat ik mijn aanwezigheid moest verklaren. Dat ik iets moest zeggen waardoor ik minder op een of andere zonderlinge vreemdeling zou lijken.

De tafel stond vol met choco, marmelade en boter van merken die ik nog nooit gegeten had. Ik nam de potten op en bestudeerde de etiketten om me een houding te geven. Heike zette de eitjes in de eierdopjes en kwam tegenover me aan tafel zitten.

‘Kom je van *ginder*?’

Ik keek haar verbaasd aan. Had ze dat aan mijn ondergoed gezien?

‘Ja.’

Ze glimlachte.

‘Paula heeft een zwak voor ossi’s.’

‘Wat?’ Ik keek haar nog verbaasder aan. Een zwak... Zoals je een zwak hebt voor zwerfkatten?

Heike lachte om mijn blik.

‘Ze is communiste. Iedereen gelijk. Geen rangen en standen meer, geen rijken en geen armen. Ieder mens werkt volgens zijn eigen kunnen en krijgt wat hij nodig heeft. Ze is er vol van.’

Ik snoof en smeerde een dikke laag boter op een boterham. Ik had niet veel zin in politieke gesprekken met een West-Berlijnse op een zondagochtend. Ik sneed mijn boterham in gelijke balkjes en doopte er eentje in mijn eitje. Heike zat me nog steeds glimlachend aan te kijken, haar beide handen om een grote kop sterk geurende koffie.

‘Ik woon in Oost-Berlijn, maar ik werk in het Westen’, legde ik met volle mond uit. ‘Ik ben metselaar bij Reitmann en Zoon.

Een collega van me, Walter, was gisteren jarig en we hebben dat gevierd. Paula was er ook. Zijn jullie vriendinnen?’

‘Nichten. Ik ben nog nooit in Oost-Berlijn geweest.’

‘Nog nooit? Waarom niet? Je loopt er zo heen.’

‘Ik weet het niet. Het is nooit in me opgekomen. Ik woon nog maar een jaar in Berlijn. Ik kom eigenlijk uit een klein dorpje. Maar daar wilde ik weg. Dus ben ik hierheen gekomen en bij Paula ingetrokken.’ Ze glimlachte. ‘Het avontuur van Berlijn, zeker? De stad waar alles gebeurt?’

‘De stad waar een nieuwe oorlog zal uitbreken, bedoel je.’

‘Geloof je dat?’

Ik haalde mijn schouders op.

‘Denk je dat de Russen West-Berlijn zullen innemen?’

‘De geallieerden hebben anders wel duidelijk gemaakt dat ze hier niet willen vertrekken, ook al ligt de hele stad eigenlijk in de Russische sector.’ Ik stak nog een reepje brood in mijn mond. ‘Maar ik hou me niet bezig met politiek’, zei ik voor ze met een westers tegenargument zou komen.

‘Heb jij altijd al in Berlijn gewoond?’

‘Ja, behalve tijdens de oorlog. Toen woonde ik een tijdje bij een groot tante op het platteland, maar daar weet ik niet veel meer van.’

‘Ik hou wel van de stad’, zei Heike glimlachend. ‘Overal auto’s, voetgangers die over de Kurfürstendamm lopen alsof de wereld van hen is. De uithangborden, de lichtreclames. De meisjes die flirten met de Amerikaanse soldaten. Het is alsof iedereen hier belangrijk is. Alsof iedereen allerlei grootse dingen beleeft. Je moet er wel aan meedoen. En dan voel je jezelf ook belangrijk. Alles is wervelend en snel. Als in een film.’ Ze keek met een dromerige blik door me heen.

Ik dronk van mijn koffie zodat ze mijn gezichtsuitdrukking niet zou zien. Zo cliché.

Heike lachte kort. ‘Je moet wel denken dat ik een rare ben dat ik juist die dingen fantastisch vind. Jij woont hier al je hele leven...’

‘Ik denk dat niet. Je beschrijft net wat alle Oost-Berlijners ook zo fantastisch vinden aan West-Berlijn.’

‘Alle Oost-Berlijners, behalve jij?’ peilde ze.